Koningsdag 2018

presentatie in de Dussenaar

Korte (volks)verhalen en legendes uit de historie van Dussen en over zijn inwoners

Ton Lensvelt
27-4-2018

De vrouw zonder hoofd _____ *3*

Schoenmaker blijf bij je leest _____ *5*

Gedicht _____ *6*

De loteling _____ *7*

Kolenschip _____ *8*

De zanger en de geit _____ *8*

Verdwenen bier _____ *9*

Paling vangen _____ *10*

Econoom op bezoek _____ *11*

Brievengaarder in opspraak _____ *11*

Schoolstrijd in Dussen _____ *13*

Leo van der Pluijm in de Tour de France van 1956 _____ *15*

Koningsdag 1887 _____ *17*

De vrouw zonder hoofd

Over het kasteel en zijn bewoners deden vroeger verschillende legendes de ronde. Zo zou er eertijds een jong meisje en enigst kind van de bewoners uit een raam aan de westkant gevallen zijn en verdronken in de kasteelgracht. De kamer en het raam zijn toen op last van bedroefde ouders dichtgemetseld waarbij al snel het verhaal de ronde deed dat de geest van het verongelukte meisje daar rondwaarde.

Ook zou er op een van de percelen achter het kasteel, Hoogenweiden genaamd, in een onderaardse gang een schat verborgen zijn. Talrijke wichelroedelopers hebben in de loop der jaren naar die mysterieuze schat gezocht. Soms sloegen die wichelroedes zelfs uit, ten teken dat er inderdaad wat zat. Doch rijk zijn de gravers er nooit van geworden.

Ten tijde dat de zusters Karmelietessen op het kasteel woonden, zong een verhaal rond dat er vanuit het kasteel een onderaardse gang liep naar het klooster Sint Petrus Stoel van de Zusters van Liefde in het Rommegat. Die gang zou uitkomen in de waterput in de kloostertuin. Nadat de nonnen het kasteel verlaten hadden, heeft men destijds driftig naar de ingang van die bewuste onderaardse gang gezocht maar ook in dit geval zonder resultaat.

De mensen hadden vroeger wel geen radio of t.v. maar op deze manier wisten ze elkaar tijdens de lange winteravonden toch aangenaam en op een spannende manier te vermaken.
Onlangs is er echter weer een nieuw verhaal opgedoken.

Dia 3

Dit is een detail van een kaart uit 1830 met onder meer de Krekeldraai. In de woning linksboven woonden begin 19de eeuw voerman/koetsier Johannes Vermeulen X Petronella Schippers. Later woonde hier aannemer Ferdinand Hendrikus van der Pluijm en na WOII onder meer postbode Willem Eijkhout, metselaar Bart van Boxel en Anton van der Pluijm. In dit huis werd in 1830 Anna Cornelia Vermeulen geboren.

Dia 4

Anna Cornelia Vermeulen (1830-1921) trouwde met Pieter Vingerhoets (1823-1893) gisthandelaar en koopman. Zij waren de ouders van de klompenmakers en muzikanten Vingerhoets in de Krekeldraai. Anna Cornelia nam later het bedrijf over van haar vader en werd koetsier.

Dia 5

Huisslachter Koos Vingerhoets was eveneens een zoon van Pieter Vingerhoets en Cornelia Vermeulen. Willy Roks is zijn kleindochter. Van haar ontvingen we dit verhaal

Volgens een hardnekkige legende, woonde begin 20ste eeuw achter het kasteel een vrouw zonder hoofd. Dat wist iedereen in het dorp. Vooral s'nachts waarde ze daar rond. Niemand durfde het dan ook aan om rond middernacht, de slechtste tijd voor dit soort zaken, naar het kasteel te gaan of zich daar zelfs maar in de buurt te wagen. Toch was er een vrouw die niet in deze spookverhalen geloofde. Dat was Cornelia Vingerhoets-Vermeulen. Cornelia had een soort van taxibedrijf. Tegen betaling bracht ze mensen met paard en koets naar allerlei bestemmingen.

Op een avond in de herfst toen er weer volop gepraat werd in het dorp over de vrouw zonder hoofd, trok Cornelia de stoute schoenen aan en ging op onderzoek uit. Het waaide nogal, maar het was gelukkig wel droog. Het paard was een beetje zenuwachtig vanwege het rare tijdstip van inspannen. Maar het ritje duurde niet lang. Vanaf de Krekeldraai ben je immers zo bij het kasteel.

Het was behoorlijk donker ondanks het sikkeltje aan de lucht. Elektrisch licht was er nog niet. In die tijd woonde er Franse nonnetjes op het kasteel maar die gingen na hun laatste gebed al vroeg slapen. In galop draafde het paard langs het riviertje De Dusse. Er fonkelden lichtjes in het water. Waren dat dwaallichtjes van gestorven en ongedoopte kindjes waar men wel eens over fluisterde? Cornelia keek naar de maan en besefte dat het flauwe licht in het water weerkaatste.

Ze moest zich nu niet van de wijs laten brengen door al dat geklets. Cornelia stuurde haar paard het smalle wegje op naar het kasteel. Alles ging goed. Totdat ze helemaal achter het slot in de buurt van de torens kwamen die donker afstaken tegen de maanverlichte nacht. Cornelia wilde juist haar paard weer keren toen het begon te steigeren. Ze probeerde het dier nog bij te sturen maar het steigerde opnieuw. Had het paard iets opgemerkt, wat haar ontgaan was? Was het dan toch waar, dat verhaal van die vrouw zonder hoofd?

Cornelia was zeker niet bang uitgevallen maar nu klopte haar hart in de keel en stokte haar adem van spanning. Ze sprong van de bok om te kijken waar het paard zo van geschrokken was. En ja hoor, ze zag het al; Cornelia begon zachtjes te lachen. De wind stak juist nog meer op en een grote tak van een hazelaar zwiepte heen en weer, deels over de weg. Daar was haar paard van geschrokken. Ze klopte het dier op de hals en sprak het zachtjes toe. Toen sprong ze weer op de bok en nog geen tien minuten later waren ze weer terug bij het huis aan de dijk,veilig thuis bij de haard.

Van de vrouw zonder hoofd was echter geen spoor te bekennen geweest.

Schoenmaker blijf bij je leest

Dia 6

Jan de Kapper begon met zijn kappersbedrijf in het voormalige hulppostkantoor aan de dijk naast de fietsenzaak van Hendrik Koops. Op latere leeftijd begon Jan met het verzamelen van oude foto's van Dussen. Velen zullen de fotoboekjes van hem wel kennen. Minder bekend is dat Jan naast kapper en fotoverzamelaar ook een begenadigd verteller was. Het navolgende verhaal werd verteld door Jan de Kapper.

Dia 7

Hannes van Daal (1859-1926), de schoenmaker, was vrijgezel evenals zijn broer van Antoni van Daal de metselaar. Hun vader was Adriaan van Daalen gehuwd met Waltera Akkerman. Hun zus Elisabeth was getrouwd met Willem van Biesen. Hannes woonde samen met zijn broer, oudere zuster Adriana en een jonger nichtje uit Gemert aan de Dussendijk. Tussen klompenmaker Gert Lensvelt en Bastiaan Schalken en tegenover de oude jongensschool.

Hannes was nen hele katholieke mens. Elke morgen ging ie trouw om 7 uur naar de kerk aan de Sluis om er voor zijn medemens en wellicht ook een bietje voor zichzelf te bidden. Voorafgaand ritueel was dat hij dan altijd om kwart voor zeven bij de kolenschuur van Kobus Poel voor de deur met de broek af ging.

Dia 8

Ge begrijpt, dat begon Kobus danig te vervelen; daar moest ie wat op verzinnen. Zonder ruzie te krijgen overigens, want Hannes was ook nen trouwe klant van Kobusse. Op nen zekere morgen meldde Hannes zich weer op zijn vaste stek bij Kobusse om er z'n behoefte te doen. Terwijl Hannes zuchtend dur de knieen zakte en steunend z'n werk deed, had Kobus vanachter de deur stillekens de kolenschop onder de deur door gestoken, om daarmee het een ander op te vangen.

Toen Hannes klaar was, z'n broek had opgehezen en voldaan het eindproduct wilde bekijken, alvorens er afscheid van te nemen, bleek er helemaal nada, niks te liggen! Hannes schrok zich 'n hoedje. Inspecteerde nog eens nadrukkelijk z'n boks of het daar toevallig niet in beland was. Maar er was niks en het bleef niks.

Hannes de schoenmaker heeft daarna nimmer meer een grote boodschap bij Kobus Poel gedaan.

Gedicht

In het kader van de herindeling tot één gemeente Altena is door de Stichting Poëzie Land van Altena het initiatief genomen om een bundel samen te stellen met gedichten van en over alle kernen in de nieuwe gemeente. Ik heb samen met onze (van Piet en mij) drie kleindochters: Floor (9 jaar) en de tweeling Eef & Nyne (8 jaar) Weterings een gedicht over Dussen ingestuurd.

Het is een gedicht geworden in twee delen van telkens tien regels.
Het begint met een ietwat weemoedige, nostalgische terugblik op het verleden door opa Ton, maar wordt in de majeur afgesloten met een optimistische kijk op het heden en hoop voor de toekomst geheel naar de beleving van mijn kleindochters.

Dia 9 en 10

Fluisterende waterloop, luisterende populieren.
Eens navelstreng Munsterkerk en Muilkerk.
Machtig kasteel, grienden, eendenkooi, grazige weiden.
Geduldige loeiers achter een hek.

Zwengelaar, touwslager, klompenmaker, molenaar.
Jan de Kapper, Koosje de Wit, Niek de Ronde, Hannes Teuling.
Postkantoor, politiebureau, boerenleenbank, de scholen.
Geen Middelpunt meer.

Waar anderen kampen met het verleden,
stoeit De Dussenaar met de historie.

Dia 11 en 12

Gemoedelijke rust, bevrijdende ruimte.
Veilig spelen, fietsen, je ding doen.
Meestal fijne school, keigezellige club.
Ons kent ons, Opa's in de buurt.

Carnaval, Koningsdag, kermis, circus op school.
Timmerdorp, Dussoos, Sinterklaas, speurtocht.
Turnen, balletles, speeltuin, spannend bos.
Ooit wellicht zelfs kindertoneel.

Waar A staat voor Altena,
siert D ons aller Dussen.

De voordracht van het gedicht wordt uitgevoerd door mevrouw Co Baas-Hazenbosch, een nichtje van oud-onderwijzeres van De Sprankel Jufvrouw Boender.

Dia 13 Voordracht van het gedicht.

De loteling

Dia 14

Hier ziet u de winkel van koperslager Jan van Engelen aan de Molenkade. In 1909 heeft Jan hier tevens een graanmaalderij in gevestigd onder de naam De Kroon. Vanwege de concurrentie van de maalderij van molen De Gunst in Dussen Binnen, ging de maalderij van Jan twee jaar later al op de fles en werd deze overgenomen door Johan van Honsewijk met een paar mede-investeerders waaronder de bakkers Adriaan Pols en Bernard van Dijk. Deze nieuwe maalderij Boerenbelang bleek wel levensvatbaar en kwam later in handen van Ot de Rooy.

Dia 15

Otto of Ot de Rooy, de mulder van de Molenkade, was een zoon van Hijmen de Rooy en Wouterina Middelkoop en een broer van den Dove Dingeman. Hij had ook nog drie zussen. Ot trouwde in 1909 met Johanna Maria Bax uit Meeuwen. Hij stond algemeen bekend als een uiterst beminnelijk man, die zelden of nooit op een onvertogen uitspraak of uitdrukking te betrappen viel. Maar uitzonderingen bevestigen ook in dit geval de regel.

Narris van Mierlo, ook wel Rooie Narris genoemd, die destijds aan de Sluis woonde, was zo beetje het tegenovergestelde van Ot. Waar Ot de deugdzaamheid zelve, bedeesd en ingetogen was, was Narris nen regelrechte praatjesmaker en altijd in voor een grap. Op een dag zaten beiden bij Jan de Kapper op hun beurt te wachten. Met enige trots vertelde Ot dat hij nog als enigste overgeschoten was van de 24 jongens waarmee hij indertijd voor de militaire keuring naar de loting was geweest. Al z'n lotgenoten hadden ondertussen het tijdelijke met eeuwige verwisseld. Die hadden zogezegd 'het lootje gelegd'.

Ad rem als ie was, reageerde Narris op die uitspraak van Ot: "Wel Otje, dan kannen ze mee jouw gin abuis meer hebben, war?" Toen is Ot de Rooy, waarschijnlijk voor het eerst en mogelijk ook voor het laatst van zijn leven, door het lint gegaan en uit zunnen slof geschoten en schold ie. "Lellijke rooie mieter dagge der zijt."

Kolenschip

Narris van Mierlo was een nazaat van de zogenaamde Rommegatse Van Mierlo-tak in Dussen. Zijn vader was Adriaan van Mierlo en hij was oomzegger van Jan van Mierlo, de timmerman/aannemer en Toon van Mierlo, den bakker aan den Hoogedijk. Zijn broer Piet, die maar liefst 18 kinderen had, woonde ook in het Rommegat maar is na de oorlog naar Waalwijk vertrokken. Narris was getrouwd met Maria Verbunt. Bertus uit de Munsterkerk, Gerrit uit de Van Gendtstraat en Leo uit de Wilhelminastraat waren onder meer hun zoons. Die hadden allemaal "een aardje naar hun vaartje".

Dia 16

Nou was Narris van Mierlo niet alleen een man van de ad rem uitspraken, hij kon ook enorm fantaseren (laten we het zo maar noemen). In de Tweede Wereldoorlog was er aan van alles gebrek. De ruilhandel tierde welig. Van tijd tot tijd meerde er echter wel eens een kolenschip aan bij het haventje aan de Loswal. Dat waren veelal oud-dussenaren: Johannes Hompus of Hein Spiegels, een zoon van de veldwachter. Je kon dan een konijn, een zij-spek of aardappelen ruilen tegen een zak kolen.

Op een dag verkondigde Narris bij Heessels aan de Sluis bij hoog en bij laag dat er in de haven weer een schip lag waar ge etenswaar tegen kolen kon ruilen. Al vrij kort daarna zag hij wel een man of zeven, acht met de kruiwagen richting de Bergsche Maas lopen. Verdraaid dacht Narris, nou geloof ik dat het nog waar is ook. Narris gauw naar huis om uit het schuurke zijn kruiwagen te halen en ook op pad naar het haventje. Voor niets natuurlijk, want er bleek helemaal geen kolenschip voor anker te liggen. Waar gebeurd verhaal, dames en heren.

De zanger en de geit

Het r.k.-kerkkoor is van een respectabele leeftijd. Van de latere voorzanger, gemeentesecretaris Leonardus Schneider, is namelijk bekend dat hij al vanaf 1850 lid van het koor was. Talloze katholieke dussenaren zijn er in der loop der tijd ook lid van geweest, zelfs burgemeester J.H. Stael. Sommigen zangers zelfs heel langdurig, zoals bijvoorbeeld Jan van der Pluijm, de aannemer uit de Muilkerk.

Dia 17

Het koor heette destijds Sint Caecilia en hield jaarlijks een teeravond voor de leden in het café aan de Putten, Het Wapen van Dussen, van Jan Boer die eigenlijk Jan van der Pluijm heette. Gerrit Lensvelt, oudste zoon van klompenmaker Adriaan Lensvelt uit het Rommegat, was ook lid van kerkkoor. Net als mijn vader, Jan Lensvelt, en onze overbuurman, Adriaan van Olst.

Voor de oorlog werd er altijd gerepeteerd in het klooster even voorbij de kerk. De repetities stonden onder leiding van bakker Jan van Mierlo terwijl klompenmaker en sigarenmaker Evert Vingerhoets het orgel bespeelde. Er werd vooral geoefend om de toch best wel moeilijke Latijnse gezangen er goed ingestampt te krijgen. Trouw bezoeker van de repetities was pastoor Jansen de Horion, de beschermheer van het koor, die de zangers aanspoorde om toch vooral goed hun best te doen, opdat de gezangen zondag tijdens de Hoogmis fraai door kerk zouden galmen.

Op zekere avond kwam de pastoor met de suggestie om het koor wat verder uit te breiden. 'Denk eens na of jullie nieuwe gegadigden weten', opperde hij. Hein van Moergestel, klompenmakers-knecht bij Vingerhoets, lid van het kerkkoor, en in de volksmond ook wel Heintje van Lette genoemd want zo heette zijn moeder, Heintje wist wel iemand: Adriaan Akkerman, boer en oudste zoon van Jehan Akkerman en Maria Antonia Lensvelt. 'Adriaan Akkerman', schamperde de pastoor, 'die met die rare, kromme benen? Dat lijkt me geen goed idee Hein'.

'Komaan meneer Pastoor, de geit van Jan van Bommel het 'n heel groot uier, mar geeft melk as den beste'. Gelach alom. Waarop de pastoor verbolgen reageerde dat de geit van de klompenmaker niets van doen had met Adriaan Akkerman. Er viel even een pijnlijke stilte, totdat Heintje de pastoor van repliek diende: "mar meneer pastoor, wa hebben die kromme poten van Adriaan Akkerman dan van doen met zijn stem"?

Adriaan Akkerman werd een week later met algemene stemmen aangenomen bij het kerkkoor.

Verdwenen bier

Dia 18

De gebroeders De Wit hadden hun klompenmakerij aan de Molenkade, naast de winkel van Jan van Engelen. Kees woonde in het huis bij de klompenmakerij, Jan en Koos woonden beiden aan de overkant, aan de Zandpad.

Dia 19

Jan was behalve klompenmaker ook bierbottelaar en zijn broer Koos zelfs nog een tijdje voorzitter van Dussensche Boys.

Behalve de drie broers waren er ook nog knechten in dienst waaronder een aantal illustere dorpsfiguren zoals: Lee van Moergestel, die later carrière zou maken als schoenfabrikant maar die dus als klompenmaker begonnen is, Koos en Piet van Mierlo, Jan Ludeman en Ket Verbunt. Ket was de zogenaamde schraper van klompen.

Voor dat bierbottelen had Jan een hele installatie aangeschaft die geschikt was om beugelflessen af te vullen. Het uitventen gebeurde met paard en wagen waarbij Jan de buurt en de omliggende dorpen afging. Toen hij weer eens een keer in Nieuwendijk aan het bierventen was, deden zijn vaste klanten echter hun beklag dat hij de vorige keer flesjes had geleverd waarin geen bier zat maar gewoon water.

Toen Jan weer thuis kwam, zat het personeel net te schaften en Jan vertelde wat hem was overkomen. De reactie van het personeel was dat het de koeien waarschijnlijk ook niet opgedronken hadden, waarbij ze elkaar wel veelbetekenend aankeken.

Paling vangen

Dia 20

Bakker Jan Jongbloet ving altijd paling. Dat mocht hij niet maar hij zette stiekem fuiken in de waterleidingsloot achter zijn huis aan de Putten. Hij was dus zogezegd aan het stropen. Jan de Kapper had dat visserslatijn zo'n tijdje aangehoord en het ook aangezien en besloot om bij bode Arjaaneke Dekker die wekelijks de markt in Gorinchem bezocht ook een fuik te bestellen, een zogenaamde aalskorf. Jan plaatste die aalskorf in de heul bij Wout van den Broek, uit het zicht. Door de heul werd elke dag vers water ingelaten en daarbij kwam ook aal en vis mee. Bovendien stond de korf dan voor de fuiken van Jan Jongbloet. Maar dat mocht Jan Jongbloet natuurlijk niet weten, dus moest het allemaal in het geniep gebeuren want bakker Jongbloet woonde tegenover Van den Broek.

Dia 21

Jan de Kapper mocht zich verheugen in een regelmatige vangst, terwijl bij bakker Jongbloet zijn fuik leeg bleef. Hij klaagde steen en been dat hij 'ginne start meer vong'. Hij besloot op onderzoek uit te gaan en via de wai van Hannes van Janboere struinde hij heel de aanvoersloot af of er nie ergens een fuik stond. Die van Jan de Kapper vond hij echter niet, omdat deze in heul stond.

Om een lang verhaal kort te maken: Jan de Kapper had voortaan elke vrijdag vis uit eigen fuik op het menu en van de wonderbaarlijke visvangstverhalen van Jong Jongbloet bleef hij voortaan verschoond.

Econoom op bezoek

Dia 22

Sjaan van Luxemburg is lang postbesteller geweest. Bij de PTT hechtte men er waarde aan dat er economisch gewerkt werd, dus van tijd tot tijd liep er dan een econoom mee op de postbezorgingsronde. De tijd werd opgemeten en zelfs het aantal stappen werd geteld en alles werd opgeschreven en in een rapport verder uitgewerkt.

Op een zeker moment zou er ook een econoom meelopen met de ronde van Sjaak Wijtvliet. Sjaak zag dat helemaal niet zitten, zonnen pottenkijker. Ik zal hem wel krijgen, dacht Sjaak. Hij pakte een fiets met heel slechte banden, maar desondanks kwamen ze toch nog tot op de Loswal, alvorens de band met een luide knal de geest gaf. Kijk nou toch verzuchte Sjaak. Dat wordt repareren. Hun samen naar Johan van Dijk. ‘Diejen baand is helemaal verrot, daar moet nen nieuwe op’ zei Johan. ‘Daar heb ik geen geld voor’ zei Sjaak en dus werd de band maar weer geplakt.

Nou werd er zo tegen elven altijd koffie gedronken door de besteller maar volgens de econoom kon dat wel onderweg bij een of andere boer. ‘Jullie wonen hier toch op een dorp’. Zo gezegd zo gedaan maar Sjaak zorgde er wel voor dat ze tegen die tijd bij een nogal zuinige boer waren. Hij stapte samen met de econoom bij de boer de keuken binnen. ‘Wat krijgen we nou’ vroeg de boer? ‘Koffietijd’ zei Sjaak, ‘de econoom heeft gezegd dat we koffie kunnen drinken’. ‘Ja maar wij drinken ‘s-morgen helemaal geen koffie’, sputterde de boer tegen. ‘Ziede nou wel’ zei Sjaak tegen de econoom. ‘Zelfs in een dorp kunde niet overal zomaar binnen stappen om koffie te drinken’.

Ze hebben daarna een hele tijd gin last meer gehad van bezoek van economen.

Brievengaarder in opspraak

Dia 23

In 1896 werd Govert van Wijk aangesteld als brievengaarder en werd tevens een nieuw hulppostkantoor geopend tegenover de klompenmakerij van Willem van Nunen. Aanvankelijk fungeerde Govert naar volle tevredenheid, totdat geruchten de ronde gingen doen.

De nieuwe brievengaarder zou belangrijke poststukken zoekgemaakt hebben. Er werd zelfs beweerd dat er geld verdwenen was. Het werd van kwaad tot erger. ‘De brievengaarder had lange vingers en de kasboekhouding klopte niet’, zong rond in het papegaaiencircuit. Het gonsde door het hele dorp dat het een aard had. ‘s Zondags bij de kerk, in de herensociëteit in Hotel De Zwaan, in de pauze van de repetitie van Fanfare Wilhelmina, op de wekelijkse botermarkt bij

Hotel van Beurden, bij de bakker, slager en kruidenier, letterlijk overal was het onderwerp van gesprek. En waar rook was bleek ditmaal ook vuur te zijn.

De nieuwe brievengaarder van Dussen werd namelijk wel degelijk verdacht van verduistering. De 36 jarige Govert van Wijk werd in eerste instantie geschorst maar na een onderzoek in mei 1899 zelfs door de marechaussees gearresteerd en in Den Bosch in verzekerde bewaring gesteld. Zijn functie in Dussen werd ondertussen waargenomen door brievenbesteller Adriaan de Kemp uit Berlicum; het postkantoor werd tijdelijk ondergebracht in het raadhuis. In juli 1899 verscheen Van Wijk voor de arrondissementsrechtbank alwaar hem ten laste werd gelegd een bedrag van ƒ 73,33 en een ander bedrag van ƒ 30,25½ te hebben verduisterd. Dat lijkt op het eerste gezicht niet zo veel maar vergeleken met zijn jaarsalaris van 600 gulden, komen deze bedragen wel in een ander perspectief te staan.

In het Nieuwsblad van Heusden en Altena werd een uitgebreid verslag gepubliceerd van de rechtszaak. 'Beklaagde gaf te kennen dat eerstgenoemd bedrag door hem wel degelijk was verzonden. Waar het geld was gebleven, was een zaak die hem niet aanging. En hoe het kastekort was ontstaan wist hij evenmin op te geven. Waarschijnlijk had hij te veel uitbetaald doordat bijvoorbeeld twee bankbiljetten van ƒ 25 aaneen waren gekleefd. Hij had niets uit de kas genomen en trok zich van de beschuldigingen dan ook niets aan.

Het Openbaar Ministerie noemde de verklaringen van beklaagde ongegrond. De verduistering van het bedrag van ƒ 73,33 achtte het OM dan ook klaar en duidelijk bewezen doch die van het kastekort niet, omdat die verduistering door ontkenning van de beklaagde niet kon worden bewezen. Het OM vorderde wegens eerstgenoemde verduistering één jaar gevangenisstraf en ontzetting uit het recht om bij de posterijen een ambt te bekleden.

Beklaagde stelde als tegeneis dat hij zou worden vrijgesproken en ontslagen van alle rechtsvervolging. Zijn advocaat achtte ook het eerste punt van aanklacht het bewijs niet geleverd daar alleen vaststond dat beklaagde het geld had geïnd en dat het niet op 't postkantoor Raamsdonk was ontvangen. Daarmee was echter het feit der verduistering niet bewezen. Evenmin was bewezen dat het kastekort de schuld was van beklaagde. Hij vroeg voor beide tenlasteleggingen vrijspraak met onmiddellijke invrijheidstelling. De rechtbank vond echter geen termen om dit laatste verzoek toe te staan en bepaalde de uitspraak op donderdag 13 Juli eerst komende'.

Govert van Wijk werd wegens 'verduistering door een ambtenaar gepleegd' veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf. Ontslagen door zijn werkgever, veroordeeld door de rechter en dat alles ook nog eens breed uitgemeten in de regionale kranten, met dientengevolge de hoon en smaad van de inwoners van het dorp. Er zat voor Govert en zijn vrouw niet veel anders op dan te verhuizen.

Op 21 februari 1900 vertrok hij naar Sleeuwijk waar hij tijdelijk bij zijn moeder introk. Zijn echtgenote was al eerder, kort na de gerechtelijke uitspraak, naar Gorinchem verhuisd, maar voegde zich later weer bij hem in Sleeuwijk. Enkele maanden later zijn ze beiden naar Rotterdam vertrokken waar Govert aanvankelijk als werkman stond ingeschreven maar later het beroep van handelsreiziger uitoefende. In 1904 werd aldaar hun dochter Adriana Maria geboren. Zijn detentie heeft hij pas in 1909 ondergaan in de vorm van een taakstraf, wat destijds kennelijk dus ook al werd toegepast, want in december 1908 werd hij een half jaar lang te werk gesteld in het krankzinnigengesticht te Rotterdam. In 1927 overleed hij.

Schoolstrijd in Dussen

Dia 24

In 1907 nam meester Van der Wiel ontslag bij de jongensschool aan de dijk. Zijn opvolger werd de katholieke meester van bijstand (hulponderwijzer) Antoon Nass, zoon van het hoofd der school in Engelen, voorheen werkzaam als onderwijzer in Hedikhuizen, Herpt, Princenhage en laatstelijk in Driewegen. Een prima kandidaat dus met uitstekende referenties. Maar die zorgde voor de nodige opschudding.

Na aanvankelijk een tijdje in de kost te zijn geweest bij Hotel De Zwaan van Willem Heessels betrok hij op een gegeven moment een woning in Dussen Binnen, naast dokter Millenaar. Daar kwam eind april 1908 de gescheiden Jacoba Hendrika Op ’t Einde, geboren in Amsterdam maar afkomstig uit ’s-Gravenmoer, met haar twee kinderen bij hem inwonen. Hoewel Jacoba, omdat ze nog niet getrouwd waren en ‘praat van de mensen’ wilde voorkomen, voorlopig nog haar intrek nam bij de een paar huizen verderop in de Achterstraat van Dussen Binnen wonende weduwe Van der Mast-van Iersel die ze nog kende uit ‘s-Gravenmoer, verbleef ze natuurlijk wel regelmatig bij haar geliefde Antoon. Toch maakte dat echter al snel de nodige tongen los en leidde bovendien tot reacties.

Nauwelijks enige weken later al, op 1 mei 1908, werd door 23 ouders, onder aanvoering van Narris Meijers uit het Rommegat maar daarbij gesteund door de R.K. Mannenbond Ons Belang, een verzoekschrift ingediend bij de gemeente om de onderwijzer van bijstand aan de school in wijk B te ontslaan. Zij vonden het bezwaarlijk hun kinderen nog langer te laten onderrichten door een schoolmeester die in concubinaat leefde, notabene met een gescheiden vrouw die ook nog eens de hervormde religie aanhing en schulden maakte in het dorp.

Kwam bij dat de meester catechisatie volgde bij dominee Klaassen en zondags naar de hervormde kerk ging omdat hij met zijn 'huishoudster' wilde trouwen. Dat gedrag paste niet op een school die voornamelijk door katholieke kinderen bezocht werd, hetgeen hem ook al door pastoor Baekers en kapelaan Simonis te verstaan was gegeven.

B & W van Dussen zagen in de bezwaren voldoende aanleiding om meester Nass aan te schrijven om op eigen verzoek ontslag te nemen. Het was een lokaal voorbeeld van de schoolstrijd die toen juist landelijk op zijn hevigst was en waarin de gemeenteraad zich liet meeslepen. De Echo van het Zuiden nam het echter op voor meester Nass en verweet het gemeentebestuur dat het zich liet leiden door de bevooroordeelde vereniging Ons Belang en dat Nass feitelijk niets te verwijten viel. Volgens de schoolopziener en het hoofd van de school functioneerde hij uitstekend als onderwijzer aan deze notabene openbare lagere school en liepen de kinderen met hem weg. Bovendien viel volgens het onderzoek van de hervormde kerkenraad op het zedelijkheidsgedrag van meester Nass helemaal niets aan te merken.

Omdat meester Nass niet bereid bleek op het 'advies' van B & W in te gaan, volgde er een discussie in de gemeenteraad, met aan het eind een mondelinge stemming waarbij de raadsleden besloten met acht (allen katholieken) tegen drie (allen protestanten) ontslag te geven aan meester Nass, maar wel met de kwalificatie eervol. De betreffende vrouw in kwestie liet zich echter ook niet onbetuigd en was geenszins van plan zich bij het besluit van de gemeenteraad neer te leggen en overwoog gerechtelijke stappen tegen de uitspraak. In een ingezonden brief in de Echo van het Zuiden van 9 juli 1908 trok zijn in een emotioneel betoog van leer tegen de valse beschuldigingen. Zo vroeg zij zich af hoe het in vredesnaam mogelijk was dat de gemeenteraad een ambtenaar beschuldigde maar hem vervolgens eervol ontslag geeft. Dat was toch de tegenstrijdigheid ten top. Ook bekritiseerde zij de leden van Ons Belang die zij ongefundeerde achterklap en dorpsroddel verweet en uitdaagde om hun beschuldigingen, zwartmakerij en bespotting te onderbouwen met bewijzen.

Het discutabele ontslag werd aangevochten bij Gedeputeerde Staten maar de gemeenteraad werd als het ware gered door de gong omdat G.S. uiteindelijk geen oordeel hoefden te vellen. Antoon Nass vroeg alsnog op eigen verzoek ontslag aan maar niet eerder nadat hij was aangesteld als leraar dier- en plantkunde aan de Hogere Burger School in Sappemeer helemaal in Groningen. Kennelijk had hij zijn buik vol van het katholieke zuiden. Op 28 augustus 1908 is hij uit Dussen vertrokken naar zijn nieuwe werk- en woonplaats. Zijn aanstaande vrouw en haar twee kinderen volgden hem een paar maanden later.

Leo van der Pluijm in de Tour de France van 1956

Dia 25

Medio vijftiger jaren was sportminnend Dussen in de ban van locale profwielrenner Leo van der Pluijm. Leo, woonachtig in de Zuideveldlaan, was buitengewoon populair in Dussen. Zijn vader werkte in een schoenfabriek in Waalwijk en ook Leo leerde daar het vak van schoenmaker. Zijn koersfiets had hij zelf bijeen gespaard. De huiskamer was behangen met keurig in plastic verpakte overwinningsruikers tussen een aantal ingelijste foto's. Aan de schouw waren medailles gespeld en op de schoorsteen en het dressoir stonden talrijke ereprijzen en door Leo gewonnen luxe artikelen. Voor het raam aan de straatkant had Leo's moeder het zilver van tientallen gewonnen bekers en andere prijzen uitgestald.

Door zijn successen als amateurwielrenner maakte Leo in januari 1956 de overstap naar de profploeg van Locomotief die onder leiding stond van Cees Pellenaars. Met bussen vol supporters werden de verrichtingen van coureur Van der Pluijm op de voet gevolgd. Voor de thuisblijvers waren er de wedstrijdverslagen in Dagblad De Stem.

Het enthousiasme en de belangstelling beleefde een hoogtepunt toen in juni 1956 duidelijk werd dat Leo - mede door zijn fraaie tweede plaats, achter Wim van Est, op het Nederlands Kampioenschap in Valkenburg - door ploegleider Pellenaars geselecteerd was om voor het eerst deel te nemen aan de Tour de France. Geen enkele eigentijdse Ronde van Frankrijk zal ooit nog de buitengewoon massale Dussense belangstelling evenaren voor La Grande Boucle van 1956.

Ploegleider Pellenaars had Wim van Est buiten de Locomotief tourequipe gelaten omdat IJzeren Willem zich na een paar glazen bier tegen een journalist van De Stem negatief had uitgelaten over De Pel. Van het Dussens wielertalent Leo van der Pluijm, 21 jaren jong, werd door Pellenaars echter hoog opgegeven. Leo meldde zich met Gerrit Voorting uit Roosendaal bij Wies van Dongen te Princenhage om van daaruit gezamenlijk per auto naar de startplaats Reims af te reizen.

Dia 26

Locomotief-kopman Woutje Wagtmans vertrok met z'n privé-chauffeur Toon Simons een uurtje later dan zijn drie maats, maar bij Woutje stond dan ook zijn gloednieuwe glimmende Mercedes Sport voor de deur te ronken. Naast de vier Brabanders completeerden Daan de Groot, Jan Nolten, Michel Stolker, Piet van Brekel, Jos Hinsen en Jef Lahaye de Nederlandse tourploeg.

Ná het tijdperk Koblet, Coppi en Bobet maar nog vóór de periode Anquetil, Gaul en Bahamontes werden Wagtmans serieuze kansen toegedicht voor de eindzege. Tourdebutant Leo van de Pluijm maakte een meer dan uitstekende start door in de derde etappe in een kopgroep van twaalf als zesde te finishen en ook in de zesde rit was hij in de kopgroep vertegenwoordigd en finishte als achtste. In het algemeen klassement stond hij op dat moment op een prachtige derde plaats achter gele truidrager André Darrigade en zijn ploeggenoot en drager van de groene trui Daan de Groot.

De negende etappe naar Bordeaux, waar de vier voorafgaande jaren Dekkers, Nolten, Faanhof en Wagtmans getriomfeerd hadden, leek opnieuw een Nederlandse overwinning te gaan brengen toen Leo in gezelschap van Roger Hassenforder aan de greep van het peloton wist te ontsnappen. Heel Dussen was uitgestorven en zat aan de radio gekluisterd voor het "directe" tourverslag van Jan Cottaar. Zou "onze" Leo een touretappezege aan zijn reeds rijke palmares mogen gaan toevoegen?

Dia 27

Doch onervaren Leo gaf gehoor aan de smeekbeden van zijn zogenaamd uitgeputte medevluchter om deze niet in de steek te laten. Hij zou dan geen poging doen om Van der Pluijm de etappeoverwinning te betwisten. De veel meer gelouterde Fransman bleek echter een geraffineerd wieltjeszuiger en spurtte op de aankomstpiste in het zicht van de eindstreep "uit het hol" van Leo als eerste over de meet.

Dia 28

In de vijftiende etappe werd Wagtmans in het geel gehesen. Het bravouremanneke uit St.Willebrord hield zelfs in de loodzware Alpenrit naar Turijn stand, daarbij enorm geholpen door Leo. De tijdrit over 74 km nekte moedige Woutje en hij moest de trui en de eindzege afstaan aan die rare, gedrongen Poolse-Fransman Roger Walkowiak, waarvan na deze Tourzege nooit meer iets werd vernomen.

Na de Tour de France, wilde heel Nederland de tourhelden in levende lijve aan het werk zien; ook de wielerliefhebbers in Dussen. Op Hemelvaartsdag 15 augustus 1956 werd daarom de profronde van Dussen georganiseerd.

Leo had zijn goede vorm van de Tour weten te behouden want hij finishte in vrijwel al de koersen waaraan hij deelnam in de voorste gelederen. Hij gaf de wedstrijden bovendien mede glans door deel uit te maken van tal van ontsnappingen en mee te sprinten voor de eindzege. De verwachtingen voor de profronde van Dussen op Hemelvaartsdag, 15 augustus 1956, waren dan ook hooggespannen. Het was na de ronde van 1937 de tweede profronde van Dussen, georganiseerd als een eerbetoon aan Leo van der Pluijm; het jaar

daarvoor was in Dussen nog een amateurronde gehouden. De kerkelijke feestdag Maria Hemelvaart was een voor Dussen en de regio met zijn gemêleerde bevolking van katholieken en protestanten uitstekend getimed. De wedstrijd lokte dan ook maar liefst 8.000 toeschouwers (bron: De Waarheid 16-08-1956).

Dia 29

Veertig beroepsrenners en onafhankelijken verschenen er aan de start voor een wedstrijd over 155 kilometer (100 ronden) die slechts door een veertiental rijders tot een goed einde gebracht zou worden. Start en finish waren gelegen in de Zuideveldlaan, ongeveer ter hoogte van het ouderlijk huis van Leo van der Pluijm. Vanaf de start gingen de renners richting de Dorpsstraat om bij de Sluis af te dalen naar de Molenkade om aan het eind daarvan links af te slaan de grindweg in van de Voorste Hoek en vervolgens bij de nieuwe hervormde kerk wederom de Zuideveldlaan in te draaien richting de meet. De lengte van deze omloop was 1.550 meter.

Gerrit Schulte toonde zich de onbetwiste heer en meester in Dussen. In 3.45.12 uur legde hij beslag op de eerste plaats. Slechts Wim van Est (2de) en plaatselijk favoriet Leo van der Pluijm (3de) wisten nog enigszins in zijn spoor te blijven. Alle overige coureurs - waaronder ook Jan Nolten - werden op minimaal een ronde gereden.

Ondanks het succes van 1956, bleef de profronde ook na de oorlog een eenmalige uitgave. Kennelijk kon het wielercomité met als licentiehouder Toon van Dijk (bakker en wethouder) niet genoeg financiële middelen bij elkaar gesprokkeld krijgen voor een herhaling. Wel werden er in de loop der jaren op wisselende data en verschillende parkoersen nog amateurkoersen georganiseerd.

Koningsdag 1887

Dia 30

Er was reeds sprake van een Koningsdag in Dussen in 1887.Op vrijdagavond 23 februari 1887 werd er ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van de toenmalige Koning Willem III door de liedertafel het Dussen’s Mannenkoor onder leiding van Toon van Honsewijk (de Oude) een uitvoering gegeven in het koffiehuis van Van Beurden in de Dorpsstraat. Volgens het krantenverslag ondervond het repertoire van voornamelijk nationale liederen, maar ook van Coenen’s nationale feestzang, veel bijval. Om klokslag 12:00 uur werd een speciaal feestlied aangeheven, gecomponeerd door meester De Vlam

onderwijzer van de jongensschool aan De Dijk, waarna de nodige heildronken werden genuttigd.

Tijdens de bijeenkomst werden tevens handtekeningen verzameld voor de brandbrief aan de Minister van Waterstaat, Handel en Verkeer met het dringende verzoek om de plannen voor het graven van de Bergsche Maas aan te passen en de voorziene eb- of keersluis in de Dussense Gantel te vervangen door een schutsluis zodat Dussen zijn haven aan de Sluis zou kunnen behouden. Uiteindelijk werden 80 handtekeningen onder het rekest geplaatst.

De volgende dag, zaterdag, was heel Dussen versiert met vlaggen en wimpels. Een mooie optocht waarin allerlei ambachten, maar vooral klompenmaken en scheepvaart, werden uitgebeeld, trok door het dorp. Het geheel verliep in uitstekende harmonie, volgens de correspondent.

Details van zo'n negentiende eeuwse optocht blijken uit het verslag van de feestelijkheden rond de inauguratie van de nieuwe burgermeester Johan H. Stael drie jaar later, in1890. Ter ere daarvan werd ook een optocht geformeerd. Voorafgegaan door een corps van tien wielrijders en een erewacht bestaande uit vijftig ruiters, volgden praalwagens die achtereenvolgens uitbeeldden: De bakkerij, de stoomvaart voorgesteld door de raderboot Stad Dussen, een marinesloep, de visserij, de scheepvaart, de vleeshouwerij, een wagen van Harmonie de Eendracht uit Raamsdonksveer (Fanfare Wilhelmina werd pas acht jaar later in 1898 opgericht), de Gemeenteraad in 'n rijtuig, een wagen met een dertigtal Bruidjes, burgemeester Stael in 'n rijtuig, karossen met naaste familieleden en leden van de feestcommissie werden gevolgd door de klompenmakerij, de boekhandel en manufacturen (Van Dijk in de Krekeldraai), schilders en timmerlieden, de sigarenmakers en de ambachtsvereniging. De stoet werd afgesloten door groep nummer 20, een afdeling ruiters.